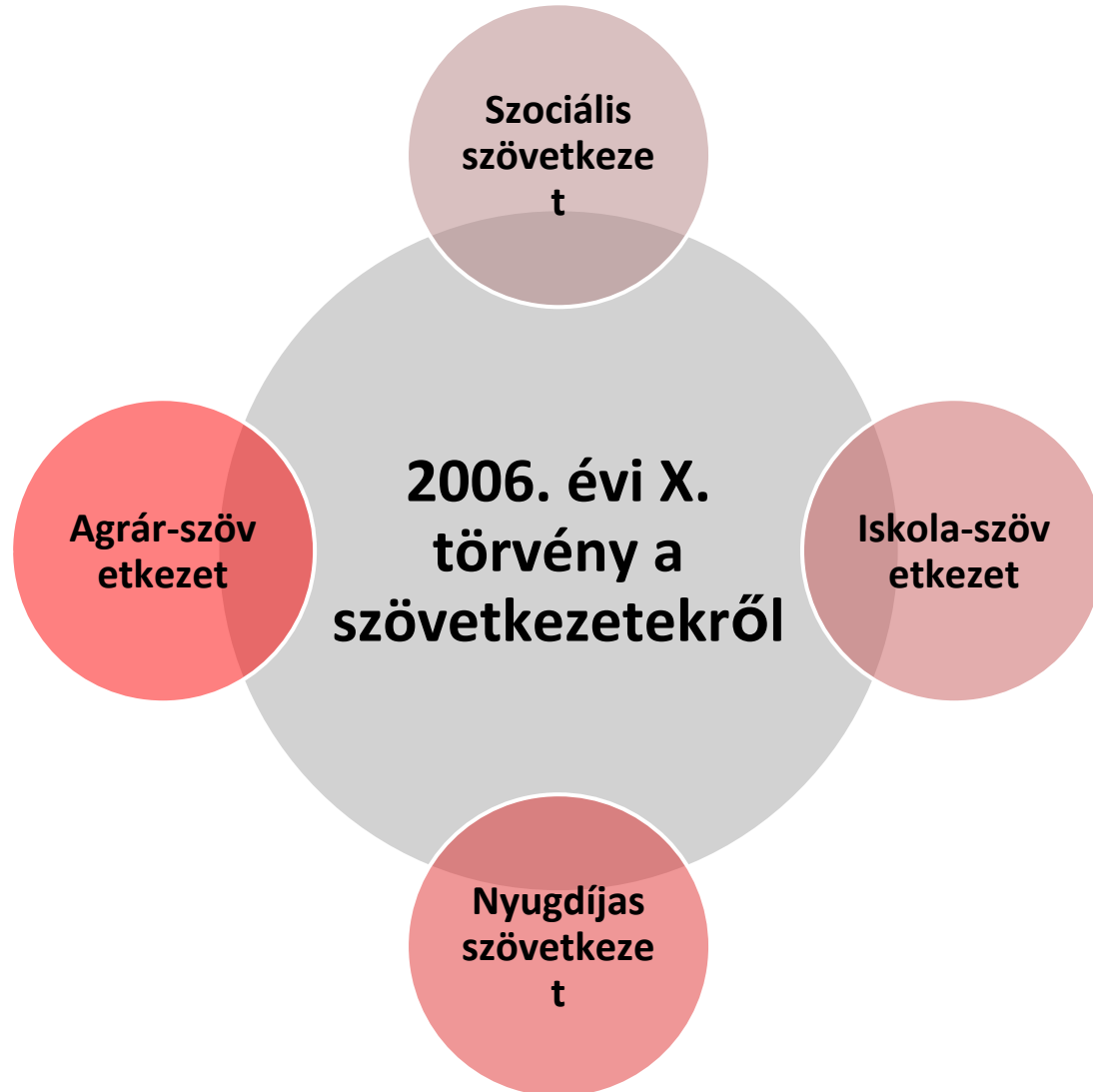

A szociális szövetkezet, mint a hátrányos helyzetűek felzárkóztatásának lehetséges eszköze

**NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet
Fenntarthatósági Kutatások Főosztály
Társadalomkutató Osztály
Hamza Eszter – Rácz Katalin**

A szociális szervezetek szabályozási háttere

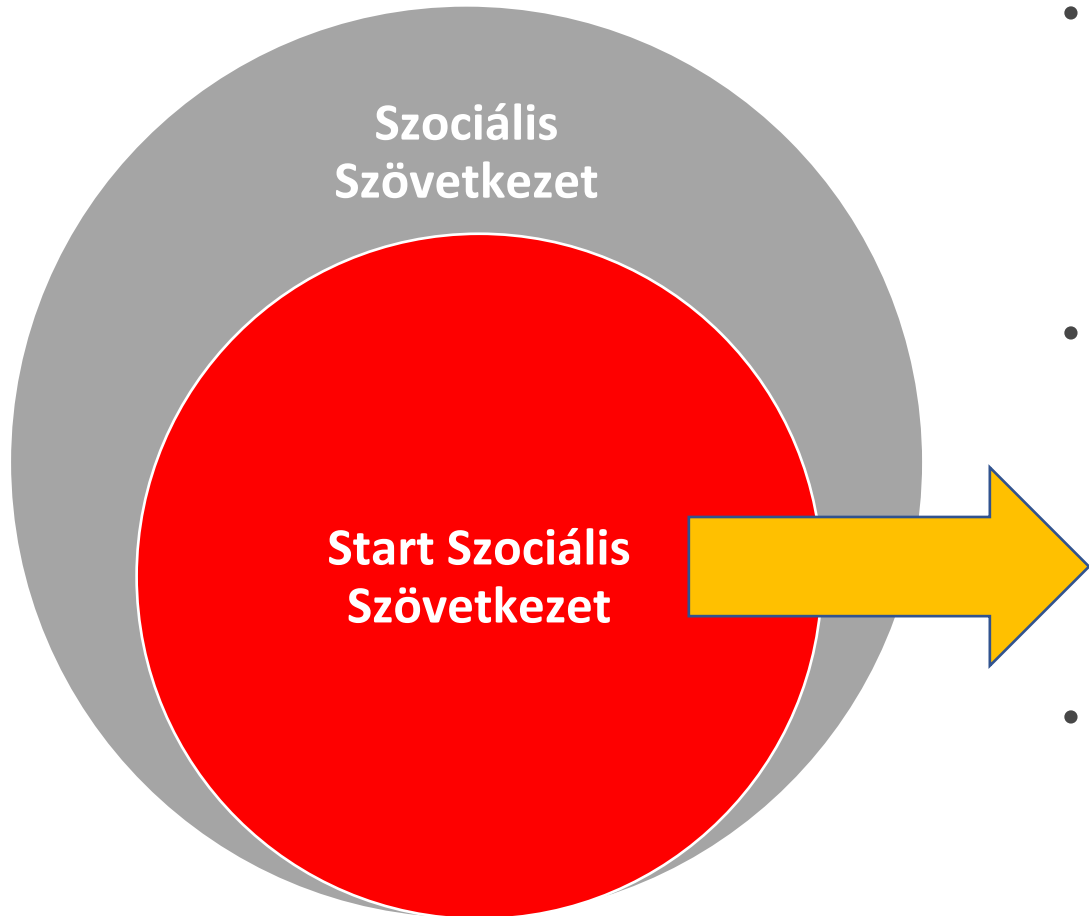
Célrendszer:

A hátrányos helyzetben lévő **tagok számára munkafeltételek teremtése**, valamint **szociális helyzetük javításának** egyéb módon történő elősegítése.

Tagi háttér:

Szociális szervezetnek a természetes személy tagjain kívül **legalább egy helyi önkormányzat vagy nemzetiségi önkormányzat**, illetve ezek jogi személyiségű társulása vagy jogszabályban meghatározott **karitatív tevékenységet ellátó közhasznú jogállású szervezet** tagjának kell lennie.

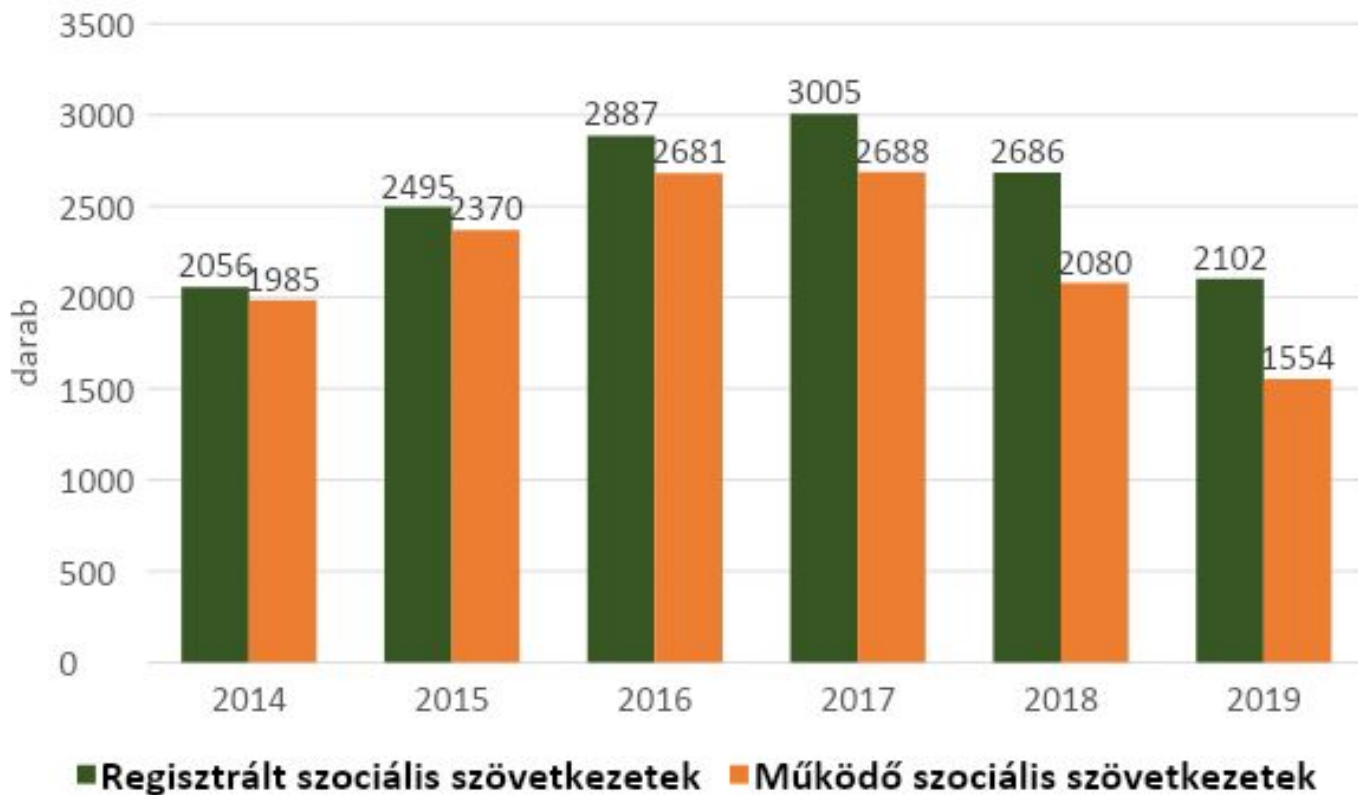
A szociális szervezetek szabályozási háttere (2)

- A szervezet alapításában és működésében részt kell vennie a közfoglalkoztatásra vonatkozó jogszabályok szerint **közfoglalkoztatónak minősülő önkormányzatnak**;
- Alapítói között lennie kell **olyan személynek, aki az önkormányzattal közfoglalkoztatási jogviszonyban áll**, vagy a tagsági jogviszonya keletkezését megelőző egy éven belül közfoglalkoztatási jogviszonyban állt;
- Működése során biztosítani kell, hogy a **szövetkezetnek legyen közfoglalkoztatott tagja**, ennek hiányában olyan tagja, aki a tagsági jogviszony keletkezésekor a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló törvény

A szociális szervezetek főbb jellemzői

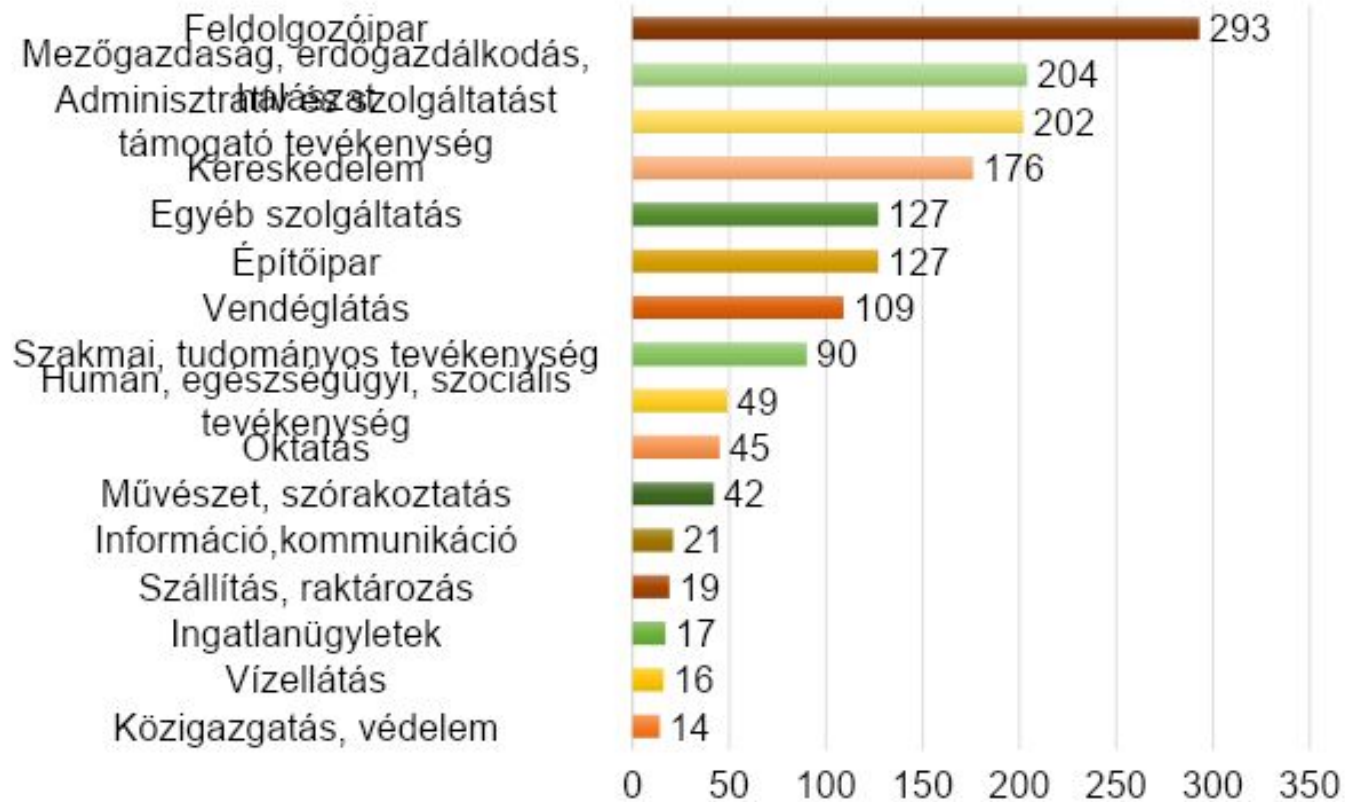
Szociális szervezetek száma, 2014-2019

- A szociális szervezetek Magyarországon **2006 óta a helyi fejlesztés szereplői**;
- Jelenleg **2102 db regisztrált és 1552 db ténylegesen működő szociális szervezet** található az országban;
- Számuk a gazdaságilag fejletlenebb térségekben jelentős: a működő szervezetek **bő 60 százaléka Kelet-Magyarországon** található.
- Zömmel **mikrovállalkozás méretű** szervezetek;

A szociális szervezetek főbb jellemzői (2)

A szociális szervezetek főtevékenység szerinti összetétele, 2019

A szociális szervezetek körében meghatározó az élelmiszergazdasági profil

• Okok:

- Agrárjellegű termelési erőforrások rendelkezésre állása;
- Relatív alacsony belépési költségek;
- Folyamatos aktivitást biztosító munkaigényes tevékenységek;
- Szerves ráépülés a mezőgazdasági START közfoglalkoztatási programokra;

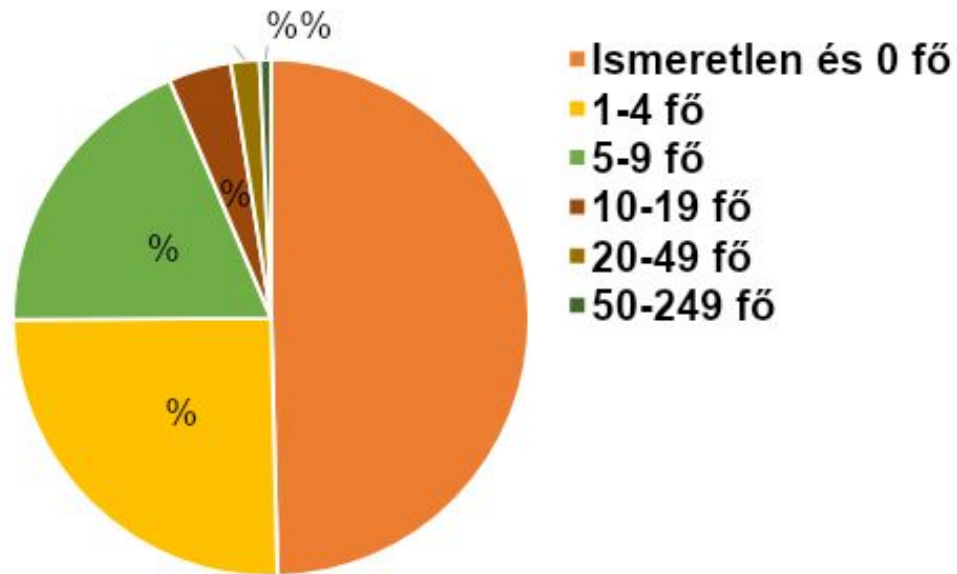
A szociális szervezeteket diverzifikált tevékenységszerkezet jellemzi

• Okok:

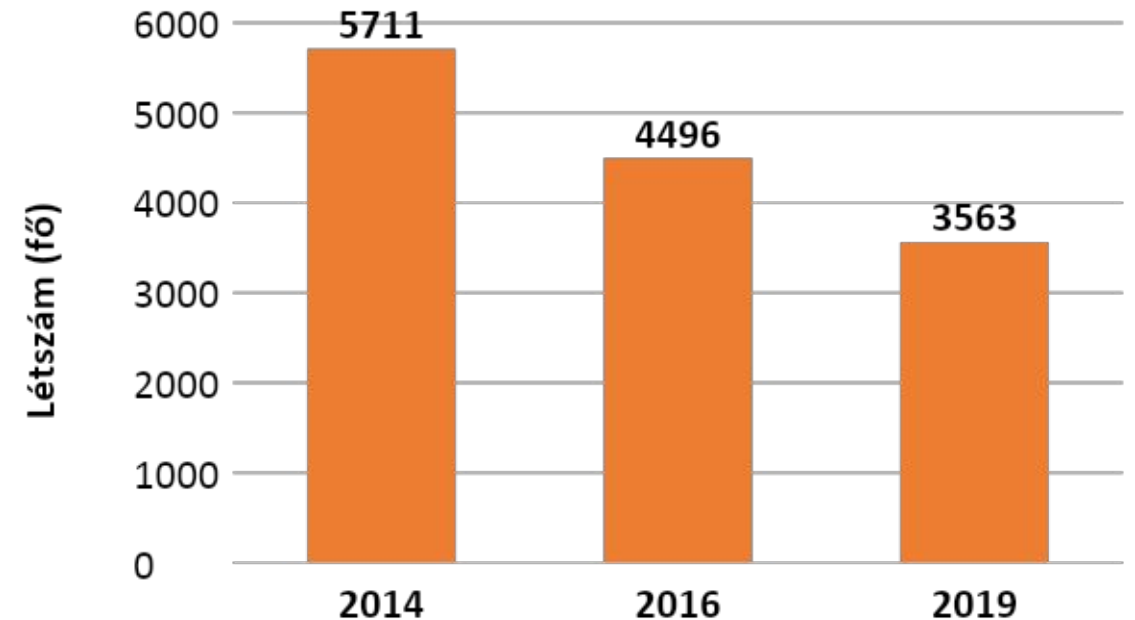
- Kiegyenlítettebb jövedelemszerkezet
- Egyenletesebb munkaerőlekötés
- Lokális szolgáltatások hiányosságai

A szociális szervezetek foglalkoztatási szerepe

Működő szociális szervezetek megoszlása a foglalkoztatotti létszámkategóriák szerint, 2019

Működő szociális szervezetek becsült foglalkoztatotti létszáma, 2014-2019

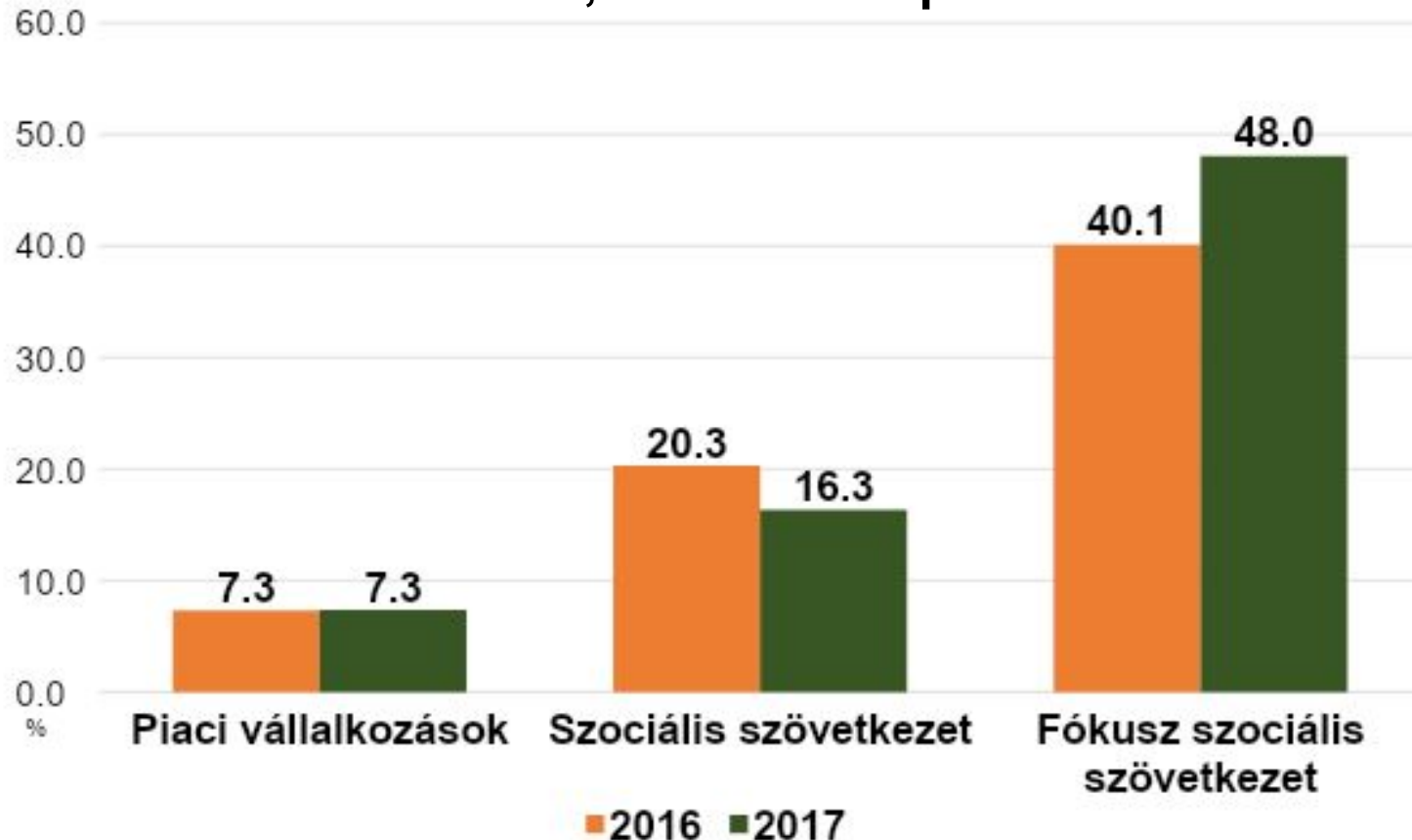

Forrás: KSH, Tájékoztatási Adatbázis alapján NAIK AKI

A szociális szervezetek felzárkóztató szerepe elsődlegesen a foglalkoztatáson keresztül érvényesül, ami nem elsősorban a foglalkoztatottak számában, hanem az összetételében mutatkozik meg: a merítési bázist elsődlegesen a közfoglalkoztatottak adják.

A szociális szervezetek foglalkoztatási szerepe (2)

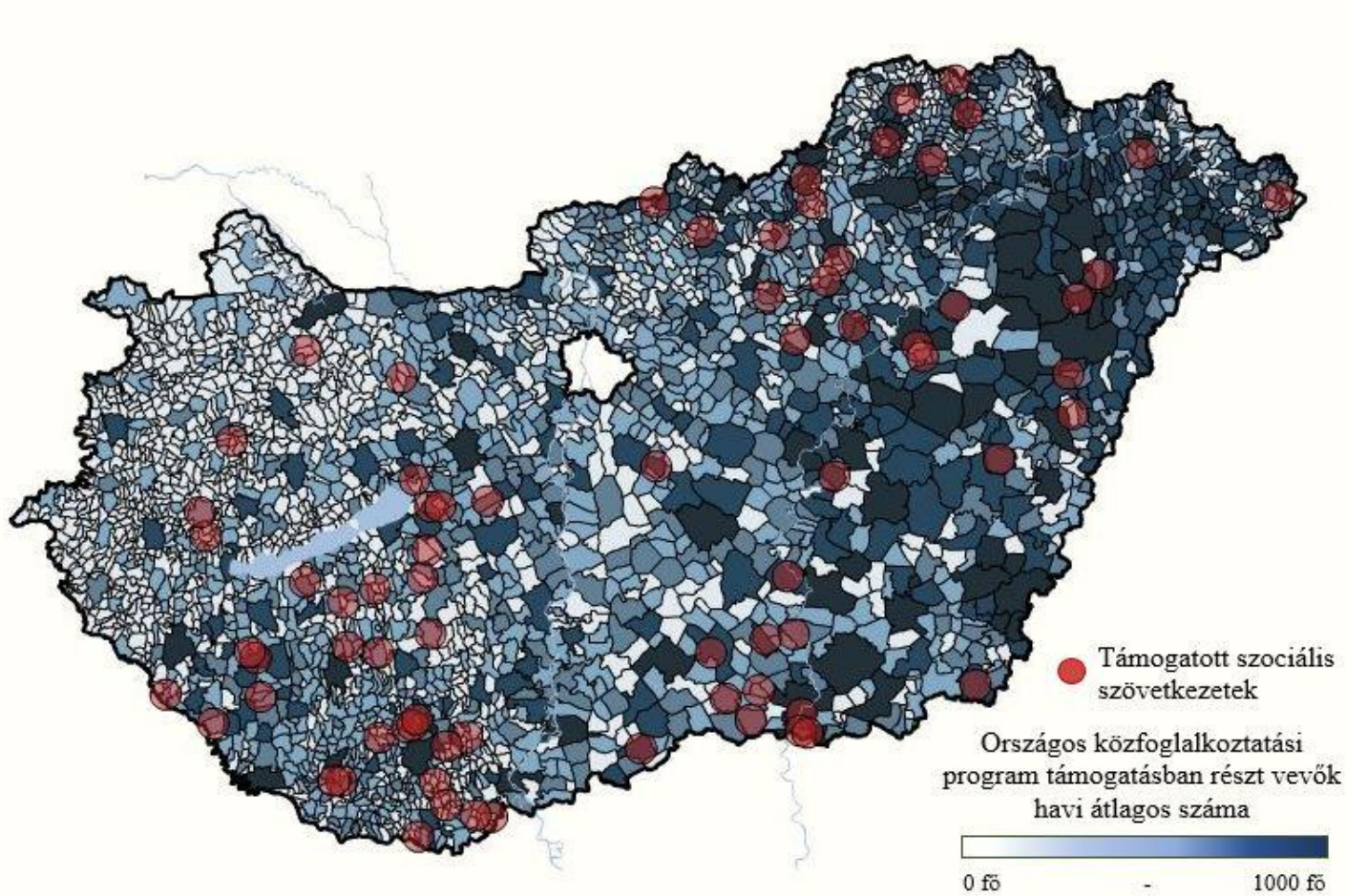
Személyi jellegű ráfordítás aránya az összes ráfordításból, vállalkozástípus szerint

A szociális szervezetek foglalkoztatási **reintegrációs szerepvállalását** jelzi a foglalkoztatással összefüggő kiadásaik magas aránya:

- A támogatott szociális szervezeteknél **az összes ráfordítás 40-50 százalékát a személyi jellegű ráfordítások** teszik ki, míg a piaci alapon működő mikro-vállalkozásoknál ez az arány a 10 százalékot sem éri el.

A FÓKUSZ szociális szervezetek területi elhelyezkedése

- A támogatott szociális szervezetek székhelyét adó települések **bő 40%-a 1000 fő alatti kistelepülés**, további bő harmada 1000-3000 fős kistelepülés, ahol...
 - Az elsődleges munkaerőpiac helyi kínálata szűkös;
 - Hiányoznak a lokális gazdaságot dinamizáló ill. koordináló piaci szereplők;
 - A társadalmi felzárkóztatás eszközei hiányos/nehezen elérhető;
 - Jellemző a tartós munkanélküliségben történő bennragadás/többgenerációs munkanélküliség;
- **A szociális szervezet jelentős tranzit foglalkoztatási funkciót tölt be a munkavállalói kompetenciák fejlesztésével (A tranzit jelleg a termelő tevékenység fenntartásának egyik korlátja)**

A szociális szervezetek helyi fejlesztésben betöltött szerepe

- Kivezetés a munkanélküliségből
- Munkaszocializáció;
- Munkavállalói kompetenciák fejlesztése
- Mintaadás a következő generációnak;
- Életszínvonal emelkedés
- Társadalmi távolságot csökkentő partnerségek létrejötte;
- Leszakadók társadalmi integrációja;
- Helyi identitást erősítő termékek, szolgáltatások

Társadalmi

- Kisüzemek integrációja;
- Háztartások jövedelemszintjének emelkedés;
- Helyi adóbevételek növekedése;
- Helyi termék- és szolgáltatási kínálat bővülés;
- „Kiszolgáló” vállalkozások mozgásban tartása

Gazdasági

- Tájkarbantartás;
- Elhagyott területek, zárt kertek revitalizációja,
- Helyi alapanyag-előállítás;
- Tájspecifikus termékek;
- Környezetbarát technológiák alkalmazása
- Tartósítószermentes élelmiszerek

Környezeti

Javaslatok

- **Humán tőke fejlesztés:**
 - A szervezeti hatékonyságot növelő, testre szabható képzések a szövetkezeti vezetés és az alkalmazotti kör részére.
 - **Termék- és szolgáltatásfejlesztés:**
 - A termékek/szolgáltatások eredetét és minőségét szavatoló védjegyrendszer létrehozása.
 - **Hálózatfejlesztés:**
 - Tapasztalatátadás, egymástól tanulás, közös termékcsomagok
 - **Kiszámítható működési környezet:**
 - Szociális gazdaság fejlesztési stratégia kidolgozása, amely kiszámítható fejlődési utat mutat a szövetkezeteknek.
 - **Testre szabható, differenciált támogatások:**
 - a felmerülő pénzügyi és működési kockázatokkal szemben elfogadó, „türelmes tőke” (patient capital) típusú pénzügyi eszközök (pl. kockázati tőkealapok, mikrohitel) alkalmazása,
 - a munkaerő összetételéből és fluktuációjából eredő hatékonyság kiesést hosszabb ciklusú támogatásokkal kompenzáló programok
 - a társadalmilag érzékeny befektetők bevonása
 - **A szervezetek tevékenységének láthatóvá tétele:**
 - A szociális szövetkezetek egyedi jogi státuszú, akkreditált vállalati kategóriaként történő megkülönböztetése a nyereségorientált vállalkozásoktól
 - A szociális szövetkezetek (és más társadalmi vállalkozások) társadalmi, gazdasági hatásait számszerűsítő monitoring rendszer kialakítása
 - A befektetett források társadalmi és gazdasági megtérülésének tudatosítása
-

Köszönjük a figyelmet!

<https://www.youtube.com/watch?v=60NI>

H-KXLY
